

«Kooperatibagintzak demokrazia ekonomikoa proposatzen du»

Mondragon Unibertsitateko Lanki ikertegiak gonbidatuta, Kooperatibagintzaren II. Topaketetan izan da Ignacio Ramonet (Pontevedra, Galizia, 1943) pentsalari altermundialista eta *Le Monde Diplomatique*-ko zuzendaria. Geopolitika eta geoekonomiaren mapa marraztu ondoren, finantza globalizazioaren aurrean kooperatibek duten paper garrantzitsua azpimarratu du. Azken horretaz esandakoak ekarri ditugu gurera oso-osorik.

| URKO APAOLAZA AVILA |

ZEIN NEURRITAN izan daiteke kooperatibagintza irtenbide bat? Egiaz, kooperatibagintza –partizipatismoa– irtenbidea da finantza globalizazioaren gizartean nagusi diren baloreen orde bestea balore batzuk transmititzen dituelako. Filosofia ezberdina proposatzen du, eskusiboki inbertitzaileen interesak asetzera bideraturiko ekonomiaren aurrean. Kooperatibagintzak egiazko demokrazia ekonomikoa proposatzen du, langile-bazkideen parte-hartzearekin, langileak produktoreak eta aldi berean enpresaren jabeak direlako.

Sekulako aldea dago. Kooperatiba aktore bat da kapitalismoan, merkatuan dihardu, baina ez da enpresa kapitalista bat. Marxek nola definitzen du kapitalismoa? Gizonak gizona esplotatzen duenean. Definizioz, kooperatiba batean ez dago esplotaziorik. Kooperatiba bat da euren borondatez proiektu

tu ekonomiko baten inguruan bildu diren autonomoen elkarte bat, elkarrekin lan egitea erabaki duten langileena.

Kooperatibagintzak hainbat balore ditu: elkar laguntzea, erantzukizuna, demokrazia, berdintasuna... Globalizazioaren aroan finantza kapitalak duen funtzionamendu egoista eta esplotatzailearen guztiz kontrakoa. Noski, suposatzen da kooperatiba bateko bazkideek lan egiten dutela espiritu zintzoarekin, gardentasunez, erantzukizunez... Enpresa kapitalista tradizionalak ez du beti hori permititzen.

Kooperatibak printzipio batzuk ditu, eta horiek ez dira existitzen errentagarritasunean baino pentsatzen ez duten enpresetan, akzionisten exijentziak asetzera helburu duten enpresetan ez daude printzipio horiek. Kooperatiba baten kide libreki egin zaitezke, gestio demokratiko eta kolektiboa du, langileak

Elikagai ekologikoak •
 Usurbilgo baserrietako produktuak •
 Sagardogintzarako tresneria •
 Tratamendu naturalak •
 Onttoen haziak... •
 Banaketa zerbitzua •

DENDAREN ORDUTEGIA
 Asteleheneretik-Ostiralera: 9tatik-13tara eta 16tatik-19.30tara
 Larunbatetan: 9tatik-13tara

Tel/Fax: 943 36 11 14
www.alkartasunausurbil.com • alkartasuna@usurbil.com
<https://www.facebook.com/alkartasunausurbil>

TULANKIDE

• TERMOMETROA

kan apur hori, hau da, estatuak jendartearekin konpartitzen zuen ondarea. Ez da pentsatu behar estatu neoliberalak ezer jarri dezakeenik pribatizatzen denean, hainbeste sektoretan egiten ari diren moduan. Egiaz, nazio horren kolektibitateari eskubide bat lapurzen ari zaio, ondasun bat, patrimonio bat.

Ekvadorreko eta Boliviako estatuak nola erantzun dute? Ondo bizitzaren printzipioa konstituzioan sartuta eta betikotuta. Pertsonen hainbat gauza bermatu nahi dizkiete: oinarrizko beharrak asetzea; bizi kalitatea; heriotza duina; maitatzea eta maitatua izatea –hau guztia Ekuadorreko konstituzioan dago–; denok naturarekin armonian eta osasunez loratzea; kultura eta hizkuntza gutxituen iraunkortasuna; kontenplaziorako denbora libre; emantzipazioa... Kooperatiba batean badago askatasunik hori egiteko, kooperatibistak kontzienteki parte hartzen baitu hain enpresa singularrean. Kapitalismoan existitu dezaketen enpresa esplotatzaile eta egoistekiko, eta errentagarritasun hutsa bilatzen duten horiekiko oso ezberdina da kooperatiba; horrek ahalbidetzen du beste filosofia bat sortzea.

Jakina, kooperatiba askotan arazoa da nola nabarmendu parte-hartzea, nola antolatu demokrazia parte-hartzailea kooperatibaren jardunean. Horrek esan nahi du demokrazia parte hartzailea mantendu egin behar dela, estimulatuta eta etengabe proposatu.

ekonomian eta etekinetan parte hartu dezake, kooperatibak autonomia gehiago dauka, independentzia gehiago, kooperatiben artean kooperazioak elkar laguntza bultzatzen du. Azken batean, kooperatibak bere komunitatean arreta jartzen du.

Honek ez du esan nahi idealistak garenik edo pentsatzen dugunik kooperatibetan lan egiten duten guztiak aingeruak direla. Badakigu kooperatiba askok enpresa kapitalista tradizionalen ibilbide bera egin izan dutela, bazkideek etekinetan gehiago parte hartzeko desio nahiko egoista dutela. Baina kooperatibagintzaren sakoneko filosofia kontra-eredu bat da, eta inoiz baino beharrezkoagoa mundu globalizatu honetan.

Ramonet Arrasateko Garaia Berrikuntza gunean ekainaren 20an emandako hitzaldian. Kazetariaren ustez kooperatibetan badago askatasunik Latinamerikako *sunac causai* (ondo bizitzea) kontzeptua eta horren atzean dauden balioak garatzeko.

Ekvadorren eta Bolivian ondo bizitzea

Ideologia kooperatibista, parte hartzaile eta solidario hau Latinamerikan agertzen ari den proiektuarekin konparatzen dut. Ekuadortarrek eta boliviarrak *sumac causai* deitzen diote. Zer esan nahi du hitz horrek? Ondo bizitzea. Ondo bizitzaren filosofia da. Ekuadorreko eta Boliviako konstituzioetan ideia hori barneratu da: ondo bizitzaren printzipioak gehitu dituzte. Estatuak obligazioa dauka biztanleriaren oinarrizko beharrak asetzeko. Proiektu hau jartzen dute estatu neoliberalaren proiektuaren aurrez aurre.

Gobernu progresistak dauden Latinamerikako herrialde asko estatu neoliberalak egindako sunsiketaren ondorio dira; jendarteari bere ondarea kendu zitzaion. Pobreak ez dutenean ezer, oraindik badute ondare bat: sektore publikoa. Ezer ez duen pobre batek, badu eskola bere seme-alabentzat; ezer ez duen pobreak ospitalea dohain dauka bera eta bere familiarentzat; ezer ez duen pobreak badauzka estatuak subentzionaturiko garraio publiko merkeak eta etxebizitza bat ere izan dezake. Eskola pribatizatzen denean, klinika eta osasuna pribatizatzen denean, etxebizitza edo garraioa, pobreari lapurtzen ari zaio zeu-

Kooperatibagintza "inprobisatua" Argentinan

Berriketan Argentinan izan naiz, bisita egiten langileek okupaturiko enpresetatik sorturiko hainbat kooperatibetara. Argentinan 2001eko krisia izan zenean, sektore anitzetako jabe-enpresariak –zapata fabrikak izan edo hotelak izan– langileei hainbeste soldata eta interes zor zieten, gauetik goizera enpresa itxi eta atzerrira joatea erabaki zutela. Baina langile askok fabrika horiek okupatu zituzten eta kooperatibatan antolatu ziren produzitu eta errentagarri izaten segitzeko.

MENU OSASUNGARRIAK
**Ondo jatea...
ondo bizitzea da!**

Uribarri Etorbidea, 35 · Arrasate · ☎ 943 794 611
auzolagun@ausolan.com · www.ausolan.com

Entzuleak galdezka

Protektionismoa: Frantziako Gobernuak esan zuen ez zuela utziko Fagor Brandt hondoratzen. Fagorren kasuan, lehendakariak esan zuen ezin zuela ezer egin, bestela zigortu egingo zutela.

Finantza globalizazioaren egiturak erabakigarriak dira eta politikarien maniobratzeko tartea oso mugatua.. Fagorren kasuan euskal agintariak esan zuten ezin zutela ezer egin, Europako araudiengatik. Frantziako Montebourg ministroak ere ezin izan du saihestu hamarnaka lantegi ixtea. Estatuak ezin du industria bat lagundu, lehiari dagoen beste industria batek salatu dezakeelako. Hori da eraiki dugun Europa, genetikoki neoliberala.

Protektionismoa solidarioaren gaia mahairatu behar da. Protektionismoa gaur egun hitz lizuna da, baina zeinek praktikatzan du merkatu librekoa? Ha-Joon Chang korearrak *Kicking Away the Ladder* (Eskailera kendu) liburuan dio hasieran AEBak protektionista sutuak zirela, baina merkatua menperatzea lortu zutenean “eskailera kendu” eta inork protektionismoa egitea eragotzi dutela.

Mapa geoekonomikoan, zer ekarpen egin dezake ekonomia sozialak?

Hedatzen ari den mugimendua da. Krisiak ekarritako hondamendi ekonomikoaren ondorioz kooperatibak biderkatu dira, jende askok ondorioztatu du auto-antolatuta behar duela bestelako ekonomia batekin. Frantziako S.Coop-ak oso sektore garrantzitsua dira; Latimerikan proiektu kooperatiboak sustatzen ari dira... Etika ekonomikoaren eskaerari erantzuten dio ekonomia sozial eta solidarioak.

Hazkunde famatuaren gaian, zein dira marra gorriak?

Azken aldiz 2002an etorri nintzen eta orduan “erraldoitasunaren” gaia zen kezka. Zehazki, Maroko eta Poloniako langileen estatutuek ez zituztela bertakoaren baldintza berak, eta horrek etika arazo sortzen zuen. Esplotaziora igarotzen ari zineten. Noraino hazi liteke giza tamainako kooperatibak, autonomoak, eta ez multinazional baten antza duen zuhaitza sortu? Galdera horri erantzun beharko zaio. Mondragon erreferentzia da mundu osoarentzat, denak begira dituzue, denek nahi dute Mondragonetik ikasi.

Kooperatibagintza inprobisatu horrekin hamar urteotan hartutako esperientzia handia izan da. Beraiek esaten dute garrantzitsua dela bazkideei beti gogoratzea kooperatiba baten parte direla, ez direla enpresa baten soldatapekoak, eta parte hartzea estimulatuta behar dela. Elkartasuna, elkarriketa, eta bazkide eta gerentziaren arteko harremana etengabe artikulatuta behar dira. Kooperatibaren antolaketa-egituraren berrikuntzak imajinatu eta egitea ere oso garrantzitsua da eurentzat, ez da utzi behar kooperatibaren egitura betikotzen, forma berriak aurkitu behar dira, trenak daraman erritmo errepikakor horretatik ateratzeko. Izan zituzten milaka eztabaidetatik, ondorioztatu dute bazkideak derri-gorrez bere gain hartu behar duela erantzukizun ekonomiko eta sozial bat kooperatibaren barruan. ■

VITORIA
GASTEIZ
green capital

Gasteizen euskarazko
hauek ez galdu

LANTEGIAK ETA IKASTAROKAK

Kustomizatu zure armairua eta berreskuratu zure arropa erabilia
HAZIAK
Uztailak 14-18, 11:00-14:00
Landatxoko gizarte etxea
14-30 urte

Surf camp Ikastaroa
GAUEKOAK ETA MINTZALAGUNA
Uztailak 5-6 eta 12-13
Zarautzeko hondartza
40 euro (ikastaroa+autobusa)

Paddle Surf Ikastaroa
GAUEKOAK
Uztailak 20
Bilboko itsasadarrean
20 euro (ikastaroa+autobusa)

DIBERTIKALE

Irriparra barra-barra
Kiki, Koko eta Moko
Caracas oinezkoentzako kalea
Uztailak 7, 19:30

Mamu txikiak
Oihulari Klown
Sefarad plaza
Uztailak 8, 19:30

Konposteroak
Arriaga gizarte etxearen ondoan
Uztailak 10, 19:30

Txan-txan-txetan
Sambhu teatro
Abetxukuko kiroldegiaren
aurreko plaza
Uztailak 14, 19:30

Funes Van
The Funes Troup
Ibaiondoko gizarte etxea
Uztailak 15, 19:30

GIZARTE ETXE ETA KIROL INSTALAZIOETAKO 2014-2015 IKASTURTERAKO JARDUERA KANPAINA

Izena emateko epea irekita uztailean.
Aukeratu gustukoa eta
EUSKARAZ EGIN!

_Maite duzun hura, euskaraz!

Ayuntamiento
de Vitoria-Gasteiz
Vitoria-Gasteizko
Udala